

ULUSLARARASI
KADIN VE HUKUK SEMPOZYUMU

TÜRKİYE
BAROLAR BİRLİĞİ

GAZİ ÜNİVERSİTESİ
HUKUK FAKÜLTESİ

KADIN VE HUKUK

AVRUPA İNSAN HAKLARI SÖZLEŞMESİ KAPSAMINDA POZİTİF YÜKÜMLÜLÜKLER VE KADINA KARŞI ŞİDDETİN ÖNLENMESİ

Arş Gör. Zeynep Hazar[□]

Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi insan haklarının korunması hususunda Sözleşmeciler devletlerin temel olarak iki yükümlülüğünün olduğunu belirten bir yaklaşım geliştirmiştir: negatif yükümlülükler ve pozitif yükümlülükler. Devletlerin, hakların kullanılmasına müdahale etmemesini gerektiren negatif yükümlülüğün Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesinin özünden kaynaklandığı kabul edilirken pozitif yükümlülük doktrini 1960ların sonlarında Belçika Dil davası ile şekillenmeye başlamıştır. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesine göre, pozitif yükümlülüklerin temel niteliği, bu yükümlülüklerin, uygulamada ulusal makamların bir hakkı güvence altına almak için gerekli tedbirleri almasını gerektirmektedir; diğer bir deyişle Sözleşmeciler devletler makul ve uygun tedbirler alarak bireyin haklarını korumalıdır. Devletin pozitif yükümlülüklerini esasa ilişkin yükümlülükler ve usuli yükümlülükler olarak ayıran Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi, usuli yükümlülükler ile haklarının ihlal edildiğini ileri süren bireylerin etkili soruşturma hakkını, etkili ve caydırıcı cezai mevzuatın çıkarılmasının yanında ihlallere karşı var olan yolların etkili bir biçimde yürütülmesini de talep etmektedir. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin geliştirmiş olduğu bu ilke kadına karşı şiddetin önlenmesi için dünyada ve özellikle Türkiye’de önemle üzerinde durulması gereken bir konudur. Zira kadına karşı şiddetin önlenmesi yalnızca caydırıcı hukuki düzenlemelerin yapılması ile değil yapılan bu düzenlemelerin etkin olması ve ihlal sonrası yapılan soruşturmanın etkili olması ile mümkündür.

Bu çalışmada Avrupa İnsan Hakları Mahkemesinin kadına karşı şiddet başvurularında pozitif yükümlülük ilkesini nasıl yorumladığı ele alınacak ve bu ilkenin kadına karşı şiddetin önlenmesine yapabileceği katkılar değerlendirilecektir.

[□] Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi Genel Kamu Hukuku Anabilim Dalı Araştırma Görevlisi
(zeynephazar@gazi.edu.tr)